

دانشنامه‌ی فرهنگ و تمدن گیلان

www.ketab.ir

ادبیات شفاهی رودبار

(جنوب گیلان)

دکتر علی علیزاده جوینی

لاله قربانی

سرشناسنامه	: علیزاده جوبنی، علی، ۱۳۴۹ -
عنوان و پدیدآور	: ادبیات شفاهی رودبار (جنوب گیلان) / علی علیزاده جوبنی، لاله قربانی نوجو کامبری؛ [به سفارش حوزه هنری گیلان]. رشت: فرهنگ ایلیا، ۱۳۹۸.
مشخصات نشر	: ۱۶۶ ص.
مشخصات ظاهری	: دانشنامه فرهنگ و تمدن گیلان؛ ۷۳.
فروست	: ۶ - ۶۷۶ - ۱۹۰ - ۹۶۴ - ۹۷۸
شابک	: کتابنامه.
یادداشت	: ادبیات عامه ایرانی -- رودبار
موضوع	: Folk literature, Iranian -- Rudbar
موضوع	: قربانی نوجو کامبری، لاله، ۱۳۵۱ -
شناسه افزوده	: PIR ۸۴۷۷
رده‌بندی کنگره	: ۴ / ۹ فا ۸
رده‌بندی دیویی	: ۶۰۲۶۸۵۸
شماره کتاب‌خانه ملی	

فرهنگ گیلان

- ادبیات شفاهی رودبار (جنوب گیلان)
- دکتر علی عزیزاده جوینی لاله قربانی
- سرپرست مجموعه: فرامرز طالبی
- چاپ نخست: ۱۴۰۰ ● شمارگان: ۵۰۰ نسخه ● شماره نشر: ۷۶۸
- آماده‌سازی و نسخه‌پردازی: کارگاه نشر فرهنگ‌ایلیا
- استفاده پژوهشی از این اثر با ذکر مأخذ آزاد است.
هرگونه استفاده تجاری از این اثر، به هر شکل، بدون اجازه کتبی ناشر ممنوع است.
- شابک: ۶-۶۷۶-۱۹۰-۹۶۴-۹۷۸
- نشر فرهنگ‌ایلیا؛ رشت، خ آزادگان، جنب دبیرستان بهشتی، خ صفایی، خ حاتم، شماره ۳۹
- تلفن: ۳۳۳۴۷۷۳ ۳۳۳۴۷۷۲ -۰۱۳ ● دورنگار: ۳۳۳۲۱۸۲۸ -۰۱۳
- Email: nashreilia@yahoo.com
- پست الکترونیکی: www.artguilan.ir, www.farhangeilia.ir
- سایت‌های اطلاع‌رسانی:

فهرست

۱۱.....	دیباچه.....
۱۹.....	ترانه‌ها.....
۲۰.....	ترانه‌ی بکار ورزا.....
۲۱.....	ترانه‌های بجار کار (کار در شالیزار).....
۲۳.....	ترانه‌ی دوشیدن گاو.....
۲۴.....	ترانه‌ی وا خوردن (تاب خوردن).....
۲۸.....	ترانه‌ی «چربداری».....
۲۹.....	ترانه‌ی «لیلی لیلی لیلی جون».....
۳۳.....	لالایی‌ها.....
۳۵.....	ترانه برای بی‌وفایی یار.....
۳۶.....	ترانه‌ی «ممیرم».....
۳۶.....	ترانه‌ی «کلاچی».....
۳۷.....	ترانه‌ی «شب حنابندان».....
۳۸.....	ترانه برای رفتن داماد به دیدار نامزدش.....
۳۸.....	ترانه‌ی «ویی بُری» (عروس برون).....
۳۸.....	ترانه‌ی معرفی هدایای عروس.....
۳۹.....	ترانه‌های جدایی عروس از خانه‌ی پدر.....
۴۰.....	ترانه‌ی «ایرا بشام کِر کِرا».....
۴۲.....	ترانه‌ی نوروز خوانی.....
۴۲.....	ترانه‌ی «ای جون کرگی».....
۴۳.....	ترانه‌ی «ای جون خری».....
۴۴.....	ترانه‌ی «عجب بادی گنه».....
۴۵.....	ذکر و دعا هنگام خوابیدن.....
۴۵.....	مرثیه‌ی طلب باران.....
۴۵.....	ترانه در سوگ مادر.....
۴۷.....	چیستان‌ها.....
۵۷.....	گزیده‌ی مثل‌ها، کنایات و اصطلاحات.....
۹۱.....	قصه‌ها و افسانه‌ها.....

دییاجه

این کتاب به معرفی و بررسی اجمالی فرهنگ شفاهی مردم رودبار می‌پردازد. داده‌های این کتاب در وهله‌ی نخست حاصل پژوهش‌های میدانی است و در کنار آن از کتاب‌ها و مقاله‌هایی که در حوزه‌ی فرهنگ شفاهی رودبار نگاشته شده است برای تکمیل داده‌ها استفاده شده است. تمرکز ما بر فرهنگ بومی رودبار است و داده‌های پژوهش از زبان مردم منطقه که به نام «گوش رودباری» خوانده می‌شود استخراج شده است. البته در رودبار، از دیرباز اقوام مهاجری همچون ترک‌ها، کردها، لرها و لک‌ها و تالش‌ها هم می‌زیند که دارای فرهنگی غنی و شایان درنگ هستند، ولی از آنجا که در فرهنگ شفاهی زبان محوریت دارد، پرداختن به دیگر گونه‌های زبانی و گویشی در این پژوهش نمی‌گنجد و نیاز به پژوهش‌هایی جداگانه و پژوهشگرانی آشنا به زبان‌های وابسته دارد. وقتی از بومیان رودبار سخن می‌گوییم، سخن از جمعیت بزرگ چندده‌هزار نفری است که در جغرافیای پهناور رودبار بزرگ پراکنده‌اند و طبیعی است که تفاوت لهجه میان آن‌ها گاه بسیار است و تفاوت در نظام آوایی، صرف و نحو و حتی در دایره واژگانی آن‌ها قابل تأمل است. از این رو ما سعی کرده‌ایم برای آن‌که کاری درخور ارائه دهیم، داده‌ها را از مناطق مختلف با گویش و لهجه‌ی همان منطقه گردآوری و ثبت و ضبط کنیم.

در پژوهش‌های میدانی فرهنگ شفاهی رودبار، دو راه پیش روی پژوهندگان بود: یا می‌بایست با توجه به تفاوت‌های آوایی، واجی، واژگانی و دستوری میان گونه‌های گویش رودباری، تنها به گردآوری شواهد از یک گونه بسنده می‌شد، که در این صورت داده‌ها به لحاظ زبانی یک‌دست ولی محدود می‌بود و یا می‌بایست گذری در آبادی‌های مختلف رودبار می‌کردیم و مهم‌ترین نقل‌ها، نغمه‌ها و نواها، چیستان‌ها، مثل‌ها و... را گردآوری می‌کردیم و به عنوان مشتی از خروار، پیش روی خوانندگان می‌گذاشتیم. ما راه دوم را برگزیدیم. طبعاً در این روش یک‌دستی زبانی، قربانی جامعیت کار می‌شود، ولی با توجه به این‌که همه‌ی بومیان رودبار علی‌رغم اختلافات در گویش، با یکدیگر به آسانی ارتباط کلامی برقرار می‌کنند، این کاستی قابل اغماض است. در عین حال می‌توان گفت شواهد این کتاب در مجموع به گویش رودبار مرکزی وفادارترند.